

Wyrok z dnia 27 lutego 2001 r.

I PKN 260/00

Nie ma podstaw prawnych roszczenie nauczyciela o uznanie za niezgodne z prawem i nieuzasadnione odwołania ze stanowiska dyrektora szkoły podstawowej przez zarząd gminy na podstawie art. 38 pkt 2 w związku z art. 42 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (jednolity tekst: Dz.U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 ze zm.), jeżeli pozostał on nauczycielem mianowanym i następnie rozwiązał stosunek pracy ze szkołą na zasadzie porozumienia stron (art. 23 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 ze zm.).

Przewodniczący SSN Katarzyna Gonera, Sędziowie SN: Jadwiga Skibińska-Adamowicz, Roman Kuczyński (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2001 r. sprawy z powództwa Leszka K. przeciwko Burmistrzowi Miasta i Gminy Ł. o odszkodowanie i inne roszczenia, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 11 stycznia 2000 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 23 marca 1999 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie oddalił powództwo Leszka K. przeciwko Burmistrzowi Miasta i Gminy Ł. o uznanie odwołania ze stanowiska dyrektora Szkoły Podstawowej [...] w Ł. za niezgodne z prawem i nieuzasadnione oraz o zasądzenie łącznej kwoty 40.475,46 zł tytułem odszkodowania z art. 45 KP, zasiłku osiedleniowego, dopłaty do mieszkania za okres od 1 września 1997 r. do 31 sierpnia 1998 r., wynagrodzenia za piąty dzień pracy, 20% dodatku do wynagrodzenia i odszkodowania za zerwanie kontraktu. Sąd Okręgowy ustalił, że powód, będąc zatrudniony na stanowisku zastępcy dyrektora Szkoły Podstawowej [...] w W., złożył w Urzędzie Miasta i Gminy Ł.

ofertę zatrudnienia na terenie gminy i wygrał konkurs na dyrektora Szkoły Podstawowej [...] w Ł., wobec czego decyzją z dnia 21 czerwca 1996 r. burmistrz powierzył mu, na podstawie art. 36a ust. 1 i 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. Nr 95, poz. 425 ze zm.), to stanowisko na okres od dnia 1 września 1996 r. do dnia 31 sierpnia 2001 r. Pismem z dnia 21 sierpnia 1996 r. na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 3, poz. 19 ze zm.) przeniósł powoda z dotychczasowej szkoły do szkoły w Ł. Odrębną umową Gmina Ł. zobowiązała się dopłacać powodowi 300 zł miesięcznie do czynszu za mieszkanie, wynajęte przez niego własnym staraniem i na własny rachunek. Wobec powstania w 1997 r. pomiędzy powodem a częścią nauczycieli konfliktów, Rada Pedagogiczna w dniu 24 czerwca 1997 r. złożyła wniosek do Zarządu Miasta i Gminy Ł. o odwołanie powoda ze stanowiska dyrektora szkoły, a decyzję w tym względzie Zarząd podjął w dniu 22 lipca 1997 r. ze skutkiem na dzień 31 sierpnia 1997 r. Powód od dnia 25 czerwca 1997 r. do dnia 2 lipca 1997 r. i do 6 maja 1998 r. przebywał na zwolnieniach lekarskich, a w okresie 3 lipca 1997 r. - 19 sierpnia 1997 r. korzystał z urlopu wypoczynkowego. Pisma informującego o odwołaniu ze stanowiska dyrektora powód nie podjął. Od dnia 1 września 1997 r. przeprowadził się do W., gdzie podejmował interwencje w Urzędzie Wojewódzkim i wniósł skargę do Naczelnego Sądu Administracyjnego, która została odrzucona. Do pracy powód stawił się w dniu 6 maja 1998 r., zapoznał się z treścią pisma odwołującego go ze stanowiska i przenoszącego na stanowisko nauczyciela w tej samej Szkole, po czym w tym samym dniu złożył podanie o rozwiązanie z nim umowy o pracę z dniem 6 maja 1998 r. na zasadzie porozumienia stron, na co uzyskał zgodę pracodawcy, potwierdzoną piśmiennie w dniu 7 maja 1998 r.

Sąd Okręgowy w wyniku powyższych ustaleń uznał, że zgodnie z art. 42 ust. 2 ustawy o systemie oświaty, Rada Pedagogiczna była uprawniona do wystąpienia z wnioskiem o odwołanie powoda ze stanowiska dyrektora szkoły, że po myśli art. 38 pkt 2 tej ustawy organ, który powierzył nauczycielowi stanowisko kierownicze w szkole może, w przypadkach szczególnie uzasadnionych, odwołać nauczyciela z takiego stanowiska w czasie roku szkolnego, bez wypowiedzenia. Wobec rozwiązania przez powoda z dniem 6 maja 1998 r. stosunku pracy za porozumieniem stron, co dopuszczalnego według art. 23 ust. 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, okoliczności doręczenia pisma zmieniającego warunki pracy i płacy, w wyniku odwołania ze stanowiska dyrektora (odwołany dyrektor nadal pozostaje nauczy-

ciem szkoły), oraz niezgodność tego odwołania z prawem i związana z tym kwestia odszkodowania, pozostają bez znaczenia. Odnośnie do roszczenia o zasiłek osiedleniowy, Sąd pierwszej instancji podniósł, iż warunkiem nabycia prawa do zasiłku jest, zgodnie z art. 18 ust. 2 Karty Nauczyciela, przeniesienie nauczyciela z urzędu, gdy tymczasem powód był przeniesiony na własną prośbę, czego dowodem jest między innymi zawarcie umowy na lat pięć, podczas gdy przepis art. 19 ust. 1 Karty Nauczyciela przewiduje przeniesienie z urzędu najwyżej na okres do trzech lat. Konsekwencją przeniesienia na własną prośbę jest także brak podstaw do żądania wynagrodzenia za piąty dzień pracy (art. 19 ust. 2 pkt 1 Karty Nauczyciela) i 20% dodatku (art. 19 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela). Nieuzasadnione jest także żądanie dopłat do czynszu za okres po dniu 1 września 1997 r., ponieważ powód, co sam przyznawał, wyprowadził się z Ł. ponownie do W. 31 sierpnia 1997 r. Powód miał możliwość kontynuowania pracy w Ł., rozwiązał stosunek pracy na własną prośbę, przeto brak jest podstaw do żądania odszkodowania za zerwanie kontraktu przed 2001 rokiem.

Wyrokiem z dnia 11 stycznia 2000 r. Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie oddalił apelację powoda od powyższego wyroku, uznając jego rozstrzygnięcia za trafne, jakkolwiek uporządkował kwestię placówki zatrudnienia powoda, uznając, że w rozumieniu art. 3 KP oraz art. 39 ust. 3 ustawy o systemie oświaty, pracodawcą powoda była Szkoła Podstawowa [...] w Ł., nie zaś Burmistrz, którego on pozwał. Niemniej odnośnie do stanowiska dyrektora szkoły, powierza je organ prowadzący szkołę - zarząd gminy, on też jest uprawniony do odwołania z tego stanowiska (art. 38 ustawy o systemie oświaty). Powyższe stwierdzenie nie podważa jednak trafności rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji mimo niewezwania do udziału w sprawie Szkoły Podstawowej [...] w Ł. w charakterze pozwanej, ponieważ powód rozwiązał z tą Szkołą stosunek pracy na zasadzie porozumienia stron i z tego tytułu nie przysługują mu żadne roszczenia, natomiast w postępowaniu apelacyjnym wezwanie takie jest, z mocy art. 391 KPC, niedopuszczalne.

Kasacja powoda od powyższego wyroku zarzuca naruszenie prawa materialnego – art. 5, 23², 44, 38, 52 i 70 KP, art. 36a, 38 i 42 ustawy o systemie oświaty, art. 18 i 19 Karty Nauczyciela, oraz przepisów postępowania – art. 194 § 1 i 3 oraz art. 477 KPC.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście bezzasadna i jakkolwiek jest podpisana przez pełnomocnika będącego radcą prawnym (art. 393² § 1 KPC), to jednak dotknięta jest tyłoma błędami, iż uniemożliwia Sądowi Najwyższemu rozprawienie się z większością zarzutów. W szczególności należy przypomnieć, iż zgodnie z art. 392 § 1 KPC kasacja do Sądu Najwyższego przysługuje stronie od wyroku sądu drugiej instancji. Tymczasem kasacja, jakkolwiek wskazuje taki wyrok, to jednocześnie już w trzecim zdaniu stawia zarzuty obu sądom orzekającym, powołując się na naruszenie prawa materialnego, jednym tchem wymieniając art. 194 § 1 i 3 oraz 477 KPC i „orzecznictwo SN z 3.II.1993 r. (I PZP 71/92)”, a jej uzasadnienie odnosi się ewidentnie do wyroku Sądu pierwszej instancji. Jednocześnie kwestionując ustalenia faktyczne tego Sądu i zarzucając Sądowi Apelacyjnemu niedostrzeżenie rażących uchybień w ustaleniu tego stanu, skarżący nie wskazał konkretnych przepisów postępowania, jakim miałyby uchybić Sąd drugiej instancji (tylko od wyroku tego Sądu przysługuje kasacja), akceptując ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji. Tymczasem zgodnie z art. 393¹¹ KPC Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach kasacji, co oznacza, że przy braku postawienia zarzutu naruszenia konkretnych przepisów postępowania, przy pomocy których następuje ustalenie stanu faktycznego, stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji (lub przejęcia stanu faktycznego ustalonego przez Sąd pierwszej instancji), a także zaakceptowania wyroku Sądu pierwszej instancji, Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami dokonanymi w poprzedzającym postępowaniu. Nie są z pewnością takimi przepisami postępowania art. 194 § 1 i 3 KPC oraz art. 477 KPC. Natomiast w świetle niepodważonego stanu faktycznego powód w dniu 6 maja 1998 r. złożył pismo, w którym oświadczył, że wobec doręczenia mu w tym samym dniu pisma odwołującego go ze stanowiska dyrektora szkoły i przenoszącego na stanowisko nauczyciela w tej szkole, żąda rozwiązania stosunku pracy na zasadzie porozumienia stron. Na swoją ofertę powód otrzymał niezwłocznie pisemną zgodę, a zatem należy uznać, że wskutek zgodnego oświadczenia woli stron stosunku pracy doszło do jego rozwiązania. Powód nigdy nie uchylił się od skutków swego oświadczenia woli, natomiast przepisy Kodeksu pracy przewidują tryb odwoławczy od nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem rozwiązania stosunku pracy (za wypowiedzeniem lub bez wypowiedzenia), nie zaś od rozwiązania stosunku pracy za porozumieniem stron, a zatem zarzut naruszenia art. 23², 38, 44, 52 i 70 KP, jest oczywiście bezzasadny. Przepis art. 5 KP stanowiący, że jeżeli sto-

stosunek pracy określonej kategorii pracowników regulują przepisy szczególne, przepisy Kodeksu stosuje się w zakresie nie uregulowanym tymi przepisami - nie został naruszony. Do powoda bowiem przy powoływaniu i odwoływaniu ze stanowiska zastosowano wskazane przez Sądy obu instancji przepisy ustawy o systemie oświaty oraz Karty Nauczyciela. Sąd Najwyższy nie dopatruje się ich naruszenia. Nie dotyczy też powoda uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 1993 r., I PZP 71/92 (OSNC 1993 r. nr 9, poz. 144), ponieważ odnosiła się ona do dyrektora szkoły wykonującego tę funkcję przez okres wskazany w art. 108 ust. 2 ustawy o systemie oświaty, a przepis ten ograniczał pełnienie funkcji dyrektorów do dnia 31 sierpnia tego roku kalendarzowego, w którym gmina przejmuje szkołę, ten termin wskazany został w art. 104 ust. 1 tej ustawy na dzień 1 stycznia 1994 r., nie później jednak niż na 1 stycznia 1996 r. Tymczasem powoda zatrudniono po tej dacie, w szczególności jego odwołanie nie naruszało art. 38 ust. 2 ustawy o systemie oświaty, zaś tylko takie naruszenie mogłoby uzasadniać odszkodowanie, ograniczone do wynagrodzenia za najwyżej 3 miesiące a nie za czas do upływu okresu trwania umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 1997 r., I PKN 138/97, OSNAPIUS 1998 nr 9, poz. 261), jak tego domagał się powód. W wyroku z dnia 19 lutego 1997 r., III RN 3/97 (OSNAPIUS 1997 nr 19, poz. 369) Sąd Najwyższy stwierdził, że organem właściwym do podjęcia uchwały o odwołaniu dyrektora szkoły podstawowej jest zarząd gminy, zaś w wyroku z dnia 5 lutego 1998 r., I PKN 495/97 (OSNAPIUS 1999 nr 1, poz. 76), wyjaśnił, iż rozwiązując z nauczycielem mianowanym stosunek pracy na podstawie art. 23 Karty Nauczyciela, pracodawca nie jest zobowiązany do przewidzianej w art. 38 KP konsultacji ze związkami zawodowymi. Kasacja dopatruje się też sprzeczności pomiędzy podmiotem uprawnionym do powołania i odwołania dyrektora (którym jest zarząd gminy reprezentowany przez wójta-burmistrza), a pracodawcą, którym w wyniku takiego powołania staje się szkoła. Sąd Apelacyjny powołując przepisy prawa materialnego i orzecznictwo Sądu Najwyższego, dokładnie tę kwestię wyjaśnił; powód w wyniku powołania Burmistrza stał się dyrektorem i jednocześnie pracownikiem Szkoły, natomiast w wyniku odwołania przestał być dyrektorem, pozostał natomiast pracownikiem (nauczycielem), z tym że w stosunku pracy nauczyciela stroną była szkoła a nie burmistrz, a zatem osoba kierująca tą szkołą po odwołaniu powoda była uprawniona do czynności z zakresu prawa pracy, a więc zawarcia porozumienia o rozwiązaniu umowy o pracę. W dacie zawierania tego porozumienia powód nie był już dyrektorem, gdyż wcześniej decyzję o odwołaniu przy-

jął do wiadomości, znał już ją zresztą wcześniej, czego dowodzi skarga do Naczel-
nego Sądu Administracyjnego. W istocie rzeczy zarzuty kasacji odnośnie do wyroku
Sądu drugiej instancji sprowadzają się do naruszenia art. 194 § 1 i 3 KPC (wymie-
nionego w uzasadnieniu jako 199 § 1 i 3 KPC) oraz art. 477 KPC. Są to jednak za-
rzuty chybione, ponieważ z uwagi na treść przepisu art. 391 KPC przepisy te nie mo-
gły mieć zastosowania przed Sądem drugiej instancji, natomiast ich niezastosowanie
przez Sąd pierwszej instancji nie miało wpływu na wynik sprawy, gdyż w opisanym
stanie faktycznym i przy niewadliwym zastosowaniu art. 38 pkt 2 i art. 42 ust. 2
ustawy o systemie oświaty w przedmiocie odwołania ze stanowiska dyrektora prze-
niesionego uprzednio na własną prośbę (art. 18 ust. 1 tej ustawy i art. 18 ust. 2 a
contrario), uczestniczenie szkoły po stronie pozwanej nie rzutowałoby na rozstrzy-
gnięcie. W końcu wypada także zwrócić uwagę, że oddalenie powództwa nie jest
tożsame z odrzuceniem pozwu, co Sądom obu instancji przypisuje kasacja.

Sąd Najwyższy nie znalazł zatem usprawiedliwionych podstaw do uwzględ-
nienia kasacji i w oparciu o art. 393¹² KPC orzekł jak w sentencji wyroku.

=====